

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong sự nghiệp đổi mới, công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*

Sau khi thống nhất đất nước, từ ngày 31/1 đến ngày 4/2/1977, tại thành phố Hồ Chí Minh, đại hội Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam quyết định thống nhất 3 tổ chức Mặt trận ở hai miền, lấy tên chung là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Đây là đại hội lịch sử, biểu dương thắng lợi to lớn của khối đại đoàn kết dân tộc, là cái mốc đánh dấu bước phát triển mới của Mặt trận dân tộc thống nhất trong giai đoạn mới của cách mạng. Đại hội đã thông qua chương trình chính trị và điều lệ mới nhằm đoàn kết rộng rãi các tầng lớp nhân dân, tăng cường sự nhất trí về chính trị và tinh thần trong nhân dân, phát huy nhiệt tình cách mạng và tinh thần làm chủ, động viên nhân dân hăng hái tham gia xây dựng và củng cố chính quyền ở miền Nam, xây dựng Hiến pháp chung của cả nước; tổ chức bầu cử Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, góp phần giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, hàn gắn vết thương chiến tranh, khắc phục thiên tai, phát triển kinh tế v.v.

Để Mặt trận hoạt động ngày càng đạt hiệu quả thiết thực, khắc phục những nhận thức

không đúng về Mặt trận, nhằm nêu cao vai trò tác dụng của Mặt trận trong đời sống chính trị xã hội, Chỉ thị số 17 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khoá V), ngày 18/4/1983 về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong giai đoạn mới" đã chỉ rõ: "Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là một tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn nhất, vừa có tính chất liên hiệp rộng rãi, vừa có tính quần chúng sâu sắc. Mặt trận đại diện cho quyền làm chủ của nhân dân lao động là sợi dây nối liền các tầng lớp xã hội rộng rãi với Đảng, là chỗ dựa vững chắc của Nhà nước".

- Đại hội Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ II (từ 12 đến 14/5/1983) đã thông qua chương trình hành động và ra lời kêu gọi đồng bào chiến sĩ cả nước đoàn kết phấn đấu khắc phục khó khăn, vượt qua thử thách, góp sức cùng với Đảng và Nhà nước tìm ra những giải pháp có hiệu quả để đưa đất nước tiến lên. Chương trình hành động của Đại hội hướng mọi hoạt động của Mặt trận vào những vấn đề thiết thực, hướng về cơ sở, tới địa bàn

dân cư và những vấn đề đổi mới tổ chức và phương thức hoạt động của Mặt trận.

- Đại hội lần thứ III Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (họp từ ngày 2 đến ngày 4/11/1988) là Đại hội thực hiện công cuộc đổi mới do Đại hội VI (1986) của Đảng đề ra. Phương hướng tăng cường và đổi mới công tác Mặt trận được đại hội nêu ra là:

+ Mở rộng khối đại đoàn kết toàn dân; mở rộng Mặt trận Tổ quốc Việt Nam về hoạt động và về tổ chức nhằm tập hợp mọi lực lượng, mọi khả năng phấn đấu vì sự phồn vinh của đất nước, vì hạnh phúc của nhân dân.

+ Hướng hoạt động của Ủy ban Mặt trận các cấp đi vào thực hiện một cách thiết thực các nhiệm vụ quan trọng và cấp bách của đất nước, của địa phương, của cuộc sống, tập trung vào việc vận động nhân dân tham gia xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng chính quyền nhân dân và thực hiện các mục tiêu kinh tế - xã hội.

+ Phát huy tinh thần chủ động sáng tạo, tự lực vươn lên; ra sức khai thác mọi tiềm năng và các điều kiện thuận lợi, khắc phục khó khăn, tự đổi mới và góp phần tích cực vào công cuộc đổi mới chung của đất nước.

Đại hội III Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là "sự biểu dương lực lượng to lớn của toàn dân, đoàn kết một lòng tiến hành công cuộc đổi mới" (Phát biểu của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh tại Đại hội).

Nhiệm kỳ III của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam diễn ra trong điều kiện các chủ trương đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về Mặt trận ngày càng được cụ thể hoá:

Đại hội lần thứ VII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã bổ sung, phát triển và hoàn thiện đường lối đổi mới dựa trên sự lựa chọn duy nhất đúng đắn, là kiên trì mục tiêu và con đường xã hội chủ nghĩa. Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội đã khẳng định "Mặt trận Tổ quốc Việt Nam có vai trò rất quan trọng trong sự nghiệp đại đoàn kết toàn dân xây dựng và bảo vệ Tổ quốc" và xác định: "Mặt trận Tổ quốc Việt

Nam là liên minh chính trị của các đoàn thể nhân dân và của cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, các tầng lớp xã hội, các dân tộc, các tôn giáo, là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân. Đảng Cộng sản Việt Nam vừa là thành viên, vừa là người lãnh đạo Mặt trận".

Sau Đại hội toàn quốc lần thứ VII của Đảng, Nhà nước đã đẩy mạnh việc thể chế hoá vai trò, vị trí trách nhiệm của Mặt trận trên một số lĩnh vực hoạt động. *Hiến pháp (sửa đổi) 1992*; các đạo luật như: *Luật bầu cử đại biểu Quốc hội, Luật bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân, Luật tổ chức Quốc hội, Luật tổ chức Chính phủ, Luật tổ chức toà án nhân dân v.v.* không những cụ thể hoá vai trò, thẩm quyền, trách nhiệm của Mặt trận trong việc tham gia phối hợp mà còn ghi rõ các cơ quan hữu quan có trách nhiệm phối hợp với Mặt trận trong khi thực hiện các nhiệm vụ, quyền hạn của mình.

Ngày 17/11/1993, Bộ Chính trị Ban chấp hành Trung ương Đảng đã ra *Nghị quyết 07 NQ/TW* về "Đại đoàn kết dân tộc và tăng cường Mặt trận dân tộc thống nhất". Nghị quyết đã đề ra 4 chủ trương lớn, đồng thời là 4 quan điểm cơ bản chỉ đạo quá trình tăng cường và mở rộng khối đại đoàn kết dân tộc và tiếp tục đổi mới tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

- Quán triệt Nghị quyết 07 của Bộ Chính trị, Đại hội lần thứ IV Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (họp từ ngày 17 đến 19/8/1994) đã đề ra phương hướng tiếp tục đổi mới tổ chức và phương thức hoạt động của Mặt trận nhằm làm tốt hơn nữa chức năng đoàn kết dân tộc, tập hợp mọi lực lượng tán thành sự nghiệp đổi mới vì mục tiêu độc lập dân tộc, chủ quyền quốc gia, toàn vẹn lãnh thổ, phấn đấu sớm thoát khỏi nghèo nàn, lạc hậu, tiến lên dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng văn minh. Đại hội IV Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã công bố Chương trình 12 điểm về "Đại đoàn kết dân tộc xây dựng và bảo vệ đất nước". Chương trình Mặt trận chính là những nhận định hướng về chính sách đoàn kết với mọi người Việt Nam, đối với từng giai cấp và

tầng lớp xã hội nhằm đoàn kết rộng rãi mọi người Việt Nam không phân biệt quá khứ và ý thức hệ vì mục tiêu chung, xoá bỏ định kiến, mặc cảm hận thù, chân thành đoàn kết, hoà thành một khối thống nhất để chiến thắng nghèo nàn lạc hậu đưa đất nước tiến lên trên con đường công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

Thực hiện các nghị quyết Đại hội VIII, Đại hội IX của Đảng và chương trình Mặt trận Tổ quốc Việt Nam “Đại đoàn kết dân tộc xây dựng và bảo vệ đất nước”, các tầng lớp nhân dân ta đã đoàn kết phấn đấu vượt qua nhiều khó khăn, thách thức tiếp tục giành được những thành tựu mới trong công cuộc đổi mới xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đưa đất nước bước vào một thời kỳ phát triển mới; đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

Kỳ họp thứ V Quốc hội khoá X đã thông qua *Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam* tạo cơ sở pháp lý quan trọng để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam hoạt động có hiệu quả, mở rộng về tổ chức và hoạt động, củng cố và tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân, phát huy vị trí, vai trò của Mặt trận trong đời sống chính trị-xã hội.

Nhằm đưa Nghị quyết 07 của Bộ Chính trị vào cuộc sống và cụ thể hoá Chương trình 12 điểm “Đại đoàn kết dân tộc xây dựng và bảo vệ đất nước”, Hội nghị lần thứ 2 Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (khoá IV) đã quyết định mở cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư”. Ngày 3/5/1995, Ban Thường trực Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ra Thông tri 04 hướng dẫn thực hiện Cuộc vận động (nay là cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá ở khu dân cư”). Cuộc vận động ra đời thực sự hợp ý Đảng, lòng dân, được nhân dân các khu dân cư trên cả nước nhiệt tình hưởng ứng. Cuộc vận động đã thiết thực góp phần tăng cường, mở rộng khối đại đoàn kết toàn dân ở khu dân cư, đổi mới công tác Mặt trận và trở thành nhiệm vụ công tác trọng tâm, thường xuyên của các cấp Mặt trận.

- Đại hội đại biểu Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ V (họp từ ngày 26 đến 28/8/1999) là đại hội mà nhiệm kỳ hoạt động của Mặt trận ở trong thời điểm chuyển tiếp giữa hai thế kỷ, hai thiên niên kỷ, đánh dấu cột mốc quan trọng trong việc thực hiện chính sách đại đoàn kết dân tộc và tăng cường Mặt trận dân tộc thống nhất trong thời kỳ phát triển mới của đất nước, là Đại hội phát huy tinh thần yêu nước, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, tăng cường Mặt trận dân tộc thống nhất, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Tháng 10/2000, Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phát động cuộc vận động “Ngày vì người nghèo”. Từ đó đến nay Mặt trận Tổ quốc các cấp đã chủ động thực hiện tốt vai trò phối hợp và thống nhất hành động với các thành viên; với chính quyền, các doanh nghiệp, doanh nhân, các nhà hảo tâm; phối hợp với các cơ quan thông tấn, báo chí, các phương tiện truyền thông tăng cường tuyên truyền, vận động các điển hình cá nhân và tập thể tích cực tham gia cuộc vận động “Ngày vì người nghèo”, Tháng cao điểm “Vì người nghèo” và Chương trình “Nối vòng tay lớn” hàng năm để xây dựng Quỹ “Vì người nghèo”. Góp sức cùng với sự hỗ trợ cho 62 huyện nghèo nhất; tiếp tục xây mới, sửa chữa và trao nhà Đại đoàn kết cho các hộ nghèo, sớm xoá xong tình trạng nhà ở dột nát cho hơn 500.000 hộ nghèo trong cả nước. Đồng thời, xây dựng các công trình phúc lợi công cộng; mở rộng các hình thức cho vay, hỗ trợ các hộ nghèo về sản xuất, khám chữa bệnh và học hành, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, vùng biên giới, hải đảo.

- Đại hội đại biểu Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ VI (họp từ ngày 21/9 đến 23/9/2004) là đại hội đầu tiên của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong thế kỷ mới, thiên niên kỷ mới, là sự kiện chính trị quan trọng của đất nước ta, đánh dấu một thời kỳ phát triển quan trọng của dân tộc ta: thời kỳ đẩy mạnh công

ngiệp hoá hiện đại hoá đất nước trong xu thế hội nhập và phát triển là Đại hội "Phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, nâng cao vai trò Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, vì mục tiêu dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh".

Trên cơ sở các nghị quyết, các chỉ thị của Đảng qua các kỳ đại hội, Đại hội lần thứ X của Đảng Cộng sản Việt Nam khẳng định những quan điểm cơ bản của Đảng về đại đoàn kết toàn dân tộc và Mặt trận dân tộc thống nhất như sau:

Đại đoàn kết toàn dân tộc trên nền tảng liên minh giai cấp công nhân với giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức, dưới sự lãnh đạo của Đảng, là đường lối chiến lược của cách mạng Việt Nam; là nguồn sức mạnh, động lực chủ yếu và là nhân tố có ý nghĩa quyết định bảo đảm thắng lợi bền vững của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc;

Lấy mục tiêu giữ vững độc lập, thống nhất của Tổ quốc, vì dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh làm điểm tương đồng để gắn bó đồng bào các dân tộc, các tôn giáo, các tầng lớp nhân dân ở trong nước và người Việt Nam định cư ở nước ngoài;

Xoá bỏ mọi mặc cảm, định kiến, phân biệt đối xử về quá khứ, thành phần giai cấp. Tôn trọng những ý kiến khác nhau không trái với lợi ích của dân tộc;

Đề cao truyền thống nhân nghĩa, khoan dung, xây dựng tinh thần cởi mở, tin cậy lẫn nhau vì sự ổn định chính trị và đồng thuận xã hội;

Đại đoàn kết toàn dân tộc là sự nghiệp của toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị, mà trước hết là trách nhiệm của Đảng. Đường lối đúng đắn của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước phù hợp với yêu cầu, nguyện vọng chính đáng, hợp pháp của nhân dân là yếu tố quan trọng hàng đầu để khơi dậy và phát huy sức mạnh toàn dân tộc;

Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân có vai trò rất quan trọng trong việc tập

hợp, vận động, đoàn kết rộng rãi các tầng lớp nhân dân; đại diện cho quyền và lợi ích hợp pháp, nguyện vọng chính đáng của nhân dân; đưa các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, các chương trình kinh tế, văn hoá, xã hội, quốc phòng, an ninh thành hoạt động thực tiễn sinh động trong cuộc sống của nhân dân;

Nhà nước ban hành cơ chế để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể nhân dân thực hiện tốt vai trò giám sát và phản biện xã hội.

- Từ quý II - 2008 đến quý III - 2009, Đại hội Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp tiến tới Đại hội toàn quốc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ VII được tiến hành thống nhất trong toàn quốc từ cấp cơ sở lên, tạo thành đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng từ các khu dân cư, góp phần nâng cao nhận thức về sự nghiệp đại đoàn kết toàn dân tộc, về Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; qua quá trình chuẩn bị và tổ chức Đại hội đã tạo thành đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng trong hệ thống chính trị và trong các tầng lớp nhân dân; đẩy mạnh các phong trào hành động cách mạng hướng vào mục tiêu thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ kinh tế, xã hội, quốc phòng, an ninh của mỗi địa phương và cả nước, cùng Đảng và Nhà nước vượt qua khó khăn thách thức, kiềm chế lạm phát, ngăn chặn suy giảm, ổn định kinh tế vĩ mô, đảm bảo an sinh xã hội và duy trì tăng trưởng kinh tế hợp lý.

- Đại hội đại biểu toàn quốc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ VII (họp từ ngày 28/9-30/9/2009) được tiến hành với chủ đề: "Nâng cao vai trò Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy dân chủ, góp phần tăng cường đồng thuận xã hội vì dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh". Đại hội, là sự kết tinh trí tuệ, nhiệt huyết và trách nhiệm của các cấp Mặt trận, các tổ chức thành viên, của cả hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân đối với sự nghiệp đại đoàn kết dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đại hội đã đề ra mục tiêu, phương hướng, nhiệm vụ và

chương trình hành động nhiệm kỳ 2009 - 2014 và chính thức phát động phong trào thi đua yêu nước để hướng tới kỷ niệm Đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội, 80 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, 80 năm ngày thành lập Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam và các ngày lễ lớn của đất nước, tiến tới Đại hội thi đua yêu nước toàn quốc lần thứ VIII vào năm 2010.

Từ Hội phần đế đồng minh - hình thức tổ chức đầu tiên của Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam, đến nay là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã trải qua lịch sử 80 năm xây dựng và không ngừng phát triển cùng với những chặng đường lịch sử vẻ vang của cách mạng Việt Nam. Ở mỗi thời kỳ, mỗi giai đoạn cách mạng, Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam có những hình thức, tên gọi khác cho phù hợp với nhiệm vụ nhưng đều nhằm mục đích xây dựng, tập hợp các tầng lớp nhân dân thành một khối đoàn kết, thống nhất về ý chí và hành động, tạo thành sức mạnh dồi dào, lấp đầy của cả dân tộc để hoàn thành những mục tiêu cách mạng do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo thực hiện.

Xứng đáng với truyền thống vẻ vang của Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ngày nay nêu cao vai trò, trách nhiệm của mình đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, không ngừng đổi mới nội dung và phương thức hoạt động nhằm thực hiện thắng lợi mục tiêu của Đại hội lần thứ VII Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đề ra là: Tiếp tục phát huy truyền thống yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý chí tự lực, tự cường; phát huy dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội, đoàn kết mọi người Việt Nam ở trong và ngoài nước, tạo thành sức mạnh to lớn của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, góp phần thực hiện thắng lợi cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, chiến lược phát triển kinh tế - xã hội và Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X, lần thứ XI; giữ vững độc lập, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ vì mục tiêu "Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh".

Để đạt được mục tiêu trên đây, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp và các tổ chức thành viên thống nhất hành động, quyết tâm phấn đấu thực hiện 5 nhiệm vụ cụ thể như sau:

Tiếp tục thực hiện đa dạng hoá các hình thức vận động, tập hợp, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc;

Động viên các tầng lớp nhân dân hăng hái tham gia phong trào thi đua yêu nước, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, phấn đấu thực hiện thắng lợi nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh;

Vận động nhân dân phát huy quyền làm chủ và giữ gìn kỷ cương, phép nước, tích cực tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch vững mạnh; nâng cao vai trò và trách nhiệm của Ủy ban Mặt trận và các tổ chức thành viên trong việc chăm lo, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; thực hiện vai trò giám sát và phản biện xã hội gắn với yêu cầu tăng cường sự đồng thuận xã hội;

Mở rộng hoạt động đối ngoại nhân dân và tăng cường đoàn kết, hữu nghị, hợp tác giữa nhân dân Việt Nam với nhân dân các nước trên thế giới, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại;

Kiên toàn tổ chức bộ máy, cán bộ, đổi mới nội dung, phương thức và nâng cao hiệu quả hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp.

Kỷ niệm 80 năm ngày thành lập Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam chúng ta càng tự hào về truyền thống yêu nước, đại đoàn kết của toàn dân tộc, là nhân tố cơ bản để thực hiện thắng lợi công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và hội nhập quốc tế vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh./.

Chú Thích:

* Trích: *Tài liệu tuyên truyền Kỷ niệm 80 năm ngày thành lập Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam (18 - 11 - 1930 - 18 - 11 - 2010).*